

УДК 378.6:78]:[37.011.3-052-054.6:159.954]](045)
DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2024.38.7>

ДОСЛІДЖЕННЯ СПЕЦИФІКИ ПРОФЕСІЙНОГО МИСЛЕННЯ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЛІНГВОДИДАКТИЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У НЕМОВНОМУ (МУЗИЧНОМУ) ЗВО

A STUDY OF THE SPECIFICITY OF PROFESSIONAL THINKING AS A PREREQUISITE OF LANGUAGE-DIDACTIC INTERACTION IN A NON-LINGUISTIC (MUSIC) HIGH SCHOOL

Дузь Л.І.,

orcid.org/0000-0003-4507-9018

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов

Одеської національної музичної академії імені А.В. Нежданової

Стаття присвячена дослідженню методологічних засад розвитку професійного мислення у процесі лінгводидактичної взаємодії зі здобувачами у мистецьких ЗВО. Висловлено переконання, що підготовка здобувача до професійної діяльності у галузі мистецтва реалізується не лише у процесі фахового, але й усього гуманітарного навчання, тому формування професійного мислення має передбачатися, зокрема, курсом «Українська мова як іноземна за професійним спрямуванням». Наголошено на залежності ефективного мовного навчання у ЗВО від специфіки фахових мисленнєвих процесів. Передумовою лінгводидактичної практики у вищих мистецьких галузях висунуто врахування особливостей понятійного та образного мислення. Акцентовано на методологічному значенні теорії невербального мислення для мовного професійно спрямованого навчання майбутніх митців. Обґрунтовано значення тези про цілісність мисленнєвої системи. В образних мисленнєвих процесах виділено їхню здатність використовувати символи й активно оперувати образами. Привернуто увагу до непослідовних мисленнєвих процесів, які є частиною тривалої позасвідомої мозкової діяльності та пов'язані з розвитком індивідуального образного мислення. Акцентовано лінгводидактичні можливості спонтанних мисленнєвих процесів, притаманних мистецькій творчості, та роль у них знаків символічного смислу. Викладено результати власного навчально-методичного досвіду в інтегруванні лінгвопрагматичного, культурологічного та семіотичного аспектів лінгводидактичного процесу з урахуванням специфіки невербального фахового мислення. Проаналізовано знаки айдентики «Світ Сковороди» як елементи-стимули асоціативного мистецького мислення. Продемонстровано спроможності семіологічних інструментів, призначених для комбінування мисленнєвих та комунікативних знаків, у мовному навчанні іноземців-здобувачів музичних спеціальностей.

Ключові слова: образне мислення, невербальне мислення, спонтанні мисленнєві процеси, знаки айдентики.

The article is devoted to the study of the methodological foundations of the development of professional thinking in the process of linguistic didactic interaction with music students. Based on the analysis of psychological and pedagogical sources, it is stated that developed professional thinking belongs to the main structural formations of professionalism. The conviction is expressed that the preparation of the applicant for professional activity in the field of art is realized not only in the process of professional, but also in the entire humanitarian education, emphasis is placed on the dependence of effective language teaching in higher education institutions on the specifics of professional thought processes. Taking into account the peculiarities of conceptual and figurative thinking is put forward as a prerequisite for linguistic didactic practice in universities of artistic fields. The methodological significance of the theory of non-verbal thinking for linguistically professionally oriented teaching is underlined. In figurative thought processes, their ability to generalize, abstract, form preverbal concepts, as well as the use of symbols and active operation of images is emphasized. The importance of the integrity of the thinking system and the presence of symbolism elements and logic in non-verbal thinking is substantiated. The linguistic didactic possibilities of spontaneous thought processes, inherent in artistic creativity, and the role of signs of symbolic meaning in them are argued. The results of own educational and methodological experience in the integration of linguopragmatic, cultural and semiotic aspects of the language didactic process, taking into account the specifics of non-verbal professional thinking, are outlined. The identity signs of the project "Svit Skovoroda" («Skovoroda's World») were analyzed as stimulus elements for associative artistic thinking. The capabilities of semiological tools intended for combining thinking and communicative signs in language training for foreigners have been demonstrated.

Key words: figurative thinking, non-verbal thinking, spontaneous thought processes, signs of identity.

Постановка проблеми. Методологічні засади професійної лінгводидактики зумовлені методами та засобами навчання іноземної як мови специфічного призначення. До завдань професійно спрямованої лінгводидактики зараховують поєднання конкретної предметної галузі з власне лінгвістичними (мовними, мовленнєвими) аспек-

тами, необхідними для професійної діяльності. Щодо немовних ЗВО акцентується роль формування вмінь здобувачів діяти та комунікувати у професійних, ділових, наукових ситуаціях. Розвиток фахового мислення у специфічних мистецьких галузях прийнято вважати завданням викладачів спеціальних дисциплін. Ми привер-

таємо увагу до можливостей і перспектив урахування та дослідження істотних загальних особливостей образного мислення у лінгводидактичній практиці мистецьких, зокрема музичних, ЗВО.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідження мислення, мисленнєвої діяльності, а також їхніх специфічних виявів зосереджені у наукових галузях психології, нейрології, філософії, лінгвістики, педагогіки. Сучасна філософія вважає мислення інформаційною діяльністю, що набула якості опосередкованого пізнання і дозволяє формувати закони, планувати дії та передбачати їхні наслідки [1, с. 378]. Психологія висуває у якості провідних дослідницьких напрямів питання про сутність процесів мислення та мисленнєвої діяльності. Сенсом мислення як пізнавального психічного процесу визнано спеціально організовану та свідомо регульовану активність, що спрямована людиною на досягнення розуміння як мети [2, с. 252–254].

Психологія та педагогіка вищої школи пов'язують поняття мисленнєвої діяльності з завданнями вищої професійної освіти та порушують проблему формування професійного мислення. Психологічні дослідження різних видів діяльності показали, що до головних структурних утворень професіоналізму, крім специфічних знань предмета діяльності, досвіду діяльності та процесів творчого пошуку, належить також розвинене професійне мислення. Тому, з психолого-педагогічної точки зору, підготовка здобувача до майбутньої професійної діяльності має передбачати формування професійного мислення протягом усього навчання у ЗВО [3].

Аналіз психолого-педагогічного дискурсу довів, що головні особливості професійної мисленнєвої діяльності зосереджуються навколо її відповідності практичній діяльності. У зв'язку з цим до наукового обігу введено поняття практичного мислення, що є «зрілою формою мисленнєвої діяльності, яка здійснюється в конкретних, цілісних, індивідуально-своєрідних професійних умовах» [3]. Таким чином, оскільки мисленнєва діяльність фахівця відзначається чітко вираженим практичним характером, стосовно навчання професійного мислення має йтися про врахування професійної специфіки, конкретних умов діяльності фахівця.

Серед методологічних засад концепції професійного розвитку особистості, розробленої вітчизняними та зарубіжними вченими, помітним є психосеміотичний підхід. Згідно з сучасним науковим розумінням, всі мисленнєві прояви людської свідомості мають знакову організацію,

проте найвиразніше семіотична природа людського мислення виявляється у мистецтві. На відміну від інших засобів комунікації мисленнєва діяльність у мистецтві позначена намаганням поєднати відтворювану конкретність світу з його узагальненими сенсами [1, с. 380]. Йдеться про надзвичайну смислову місткість мистецького мислення художніми образами, які надають універсального характеру конкретиці світу. З психологічного погляду, мистецьке мислення пов'язане з чинниками уяви, інтуїції, ейдетичності (ідейнообразного відчуття прихованих закономірностей), евристичності [1, с. 630].

Аналіз художньо-творчої діяльності, як вважають мистецтвознавці, має ґрунтуватися на визнанні системи мистецького мислення і специфічного характеру кожного виду мистецтва. До прикладу, особливості музичного мислення вивчалися протягом минулого сторіччя у численних працях з музикознавства, музичної психології, теорії та педагогіки виконавства. Проте на початку ХХІ сторіччя цей феномен все ще визнавався мало дослідженою сферою. Розвиток знакової теорії відкрив перспективу нових трактувань людської свідомості, мислення та його процесів і різновидів. Сьогодні музичне мислення, або мислення музикою визнається виявом невербального інтелекту, що пов'язаний зі «специфічними когнітивними процесами та способами їхнього моделювання» [4, с. 442]. Як один з мисленнєвих проявів людської свідомості музичне мислення «засвідчує свою знакову організацію й семічне походження, тобто кореляцію знакових та смислових начал свідомості» і вирізняється завдяки «спеціалізованій знаково-мовній організації» [4, с. 442]. Поняттям музичного мислення означають «процес, здатний організовувати квалітативну єдність (взаємодію) свідомості та мовно значущого середовища музичної творчості» [5, с. 50].

Науковці стверджують, що прояснення специфіки музичного мисленнєвого процесу передбачає «врахування як біологічних чинників, так і законів психології мистецтва». Йдеться, зокрема про те, що музичне мислення і музична комунікація вимагають «безпосередньої емпатії, заглибленості в матеріал, змінення повсякденного стану сприйняття, переходу в іншу, у порівнянні із щоденністю, реальність, вірніше, в інший вимір даної реальності – ближче до її смислових інтенцій. Без цього, – вважає дослідниця психології музичного мистецтва, – акт комунікації не відбудеться, значення не знайде свого шляху від смислу до знаку» [5, с. 71].

Бачення сутності комунікації у віднайденні смислу за допомогою знаків та їхніх значень зближує сучасне музикознавство та лінгвістику, зокрема психолінгвістику, лінгвопрагматику, а також новітні лінгводидактичні методики, оскільки сьогодні на перший план лінгвістичних досліджень виходить «вивчення комунікативної орієнтованості всіх без винятку одиниць і категорій мовної системи, розгляд мовних явищ як невід'ємної й органічної складової людського розуму, взаємопов'язаної з когнітивними, психічними, вольовими тощо структурами і процесами» [6, с. 50]. При цьому, підкреслюють лінгвісти, актуальні наукові тенденції, принципово нові наукові напрямки виникають не просто на межі фундаментальних гуманітарних дисциплін, але й навіть «на перетині полярно протилежних галузей знань» [6, с. 51].

З іншого боку, якщо брати до уваги означені специфічні біопсихічні чинники музичних мисленнєвих процесів, важко не погодитися, що «розвиток музичного мислення як однієї з компетенцій професійної компетентності майбутнього вчителя музики є завданням викладачів усіх музичних дисциплін (основного музичного інструменту, акомпанементу, історії музики, диригування, хорознавства, постановки голосу та ін.)» [7]. Тому, залишаючи сферу специфічно фахового музичного мислення за спеціалістами, ми здійснюємо спробу привернути увагу до важливості та перспектив урахування у лінгводидактичній практиці мистецьких, зокрема музичних, ЗВО істотних загальних особливостей образного мислення. На наше переконання, складні проблеми практичної професійно спрямованої лінгводидактики знайдуть вирішення з урахуванням особливостей мисленнєвих процесів у мистецьких галузях та з опорою на досягнення сучасної гуманітаристики.

Завданням дослідження є аналіз методологічних аспектів невербального мистецького мислення, визначення перспектив взаємодії новітніх гуманітарних методик у сфері професійної мисленнєвої діяльності, обґрунтування та узагальнення досвіду інтегративного підходу в лінгводидактичній взаємодії з іноземними здобувачами музичного ЗВО.

Виклад основного матеріалу. Тлумачення специфіки мистецького мислення як мисленнєвої діяльності у сфері невербального мистецтва спонукає науковців до виходу за межі антропологічних уявлень про нерозривний зв'язок «мислення і мови», а також «думки і слова». Теорією мови мислення обґрунтовано існування ментальних

символів, якими людина оперує при мисленні так само, як словами в мові [8]. Розглядаючи мислення як процес утворення зв'язків між образами, психологи дійшли висновку, що воно може реалізуватися і без мовлення, і без слова. У таких особливих процесах мислення оперує образами та утворює нові, котрі у науковій і ненауковій практиці позначають поняттям «думка». Оскільки поява думки означає появу розуміння [1, с. 378–379; 2, с. 252–254], то виникнення нового образу, а також його здатність пов'язуватися з іншими образами, сприйнятими або збереженими у пам'яті, стають рівноцінними здобуттю нового знання у процесі мислення.

Основною мисленнєвою стихією художньо обдарованої особистості є зазвичай спонтанна, мимовільна поява і непослідовний розвиток образів, їхні асоціативні зв'язки та нові утворення. У такий спосіб завдяки процесам мислення у психіці можуть утворюватися окремі ланцюжки та системи взаємопов'язаних думок. Цей рух образного мислення не оформлюється словесно у внутрішньому мовленні людини, проте фіксується як зчеплення різномірних відчуттів, чуттєвих згадок та несподіваних здогадок.

Для порівняння, понятійне мислення, необхідне у сфері наукового пізнання, зокрема системного вивчення мов, вимагає цілеспрямованого сприйняття, логічних розмірковувань, вольової роботи пам'яті. У такому випадку зв'язок між думками й утворення мисленнєвих ланцюжків набуває форми усвідомленого словесного розмірковування і відзначається послідовністю. Словесна форма може виразити факт появи думки та зміст думки, а отже уможливити її сприйняття та розуміння іншою людиною. Формування такої особливої комунікативної здатності є одним із завдань лінгводидактичної практики, проте ефективність його реалізації у немовному гуманітарному, зокрема музичному, ЗВО значною мірою залежить від урахування природи невербального мислення.

Висновки з психологічних досліджень довербального та невербального мислення дозволяють уточнити специфіку професійного мистецького мислення. Так, у структурі невербальних мисленнєвих процесів вирізняють здатність до узагальнення, абстрагування і формування довербальних понять, збереження мережі перцептивних образів-уявлень, використання символів та активного оперування образами, а також до мисленнєвої реорганізації уявлень про послідовність подій, вирішення елементарних логічних задач, здійснення операцій логічного висновку, здатність до

поєднання окремих фрагментів знань для створення програми нової дії, здатність до самоусвідомлення [9, с. 131–132]. Зі значного переліку здатностей ми навели лише ті, що засвідчують наявність у невербальному мисленні елементів знаковості та логічності, а отже, свідчать про його спорідненість з вербальним мисленням і доводять відсутність неперехідної межі між образним і понятійним мисленням.

Особливу цінність для з'ясування можливостей професійної лінгводидактики має поняття про цілісність мисленнєвої системи та висновки про невербальне мислення як «прояв вищої нервової діяльності, що набувається у процесі філогенезу, науціння та надбання досвіду» [9, с. 132]. Дослідні спостереження психологів підтвердили, що невербальне мислення – «це не просто здатність до розв'язання тієї чи іншої задачі, це системна властивість мозку» [9, с. 129], причому чим вищий філогенетичний рівень суб'єкта і відповідна структурно-функціональна організація його мозку, тим вищим діапазоном інтелектуальних можливостей він володіє [9, с. 130].

Рух думки, тобто утворення мисленнєвих ланцюжків, і розвиток мислення, як стверджують психологи, відбувається не лише послідовно та цілеспрямовано, не конче у тривалому регульованому процесі мислення та у формі розмірковування. Існують особливі спонтанні мисленнєві процеси, що дають результати одномоментно та несподівано. Йдеться про давно утворені психікою повільні та слабо зв'язані між собою образи, які в результаті несподіваного, ніби випадкового асоціативного зв'язку приводять до раптового осяяння свідомості. Виникнення спонтанного розуміння супроводжується специфічними переживаннями і виявляється у сплеску емоційних реакцій, добре відомому митцям як спалах думки, прозріння, катарсис. Ознакою процесу появи взаємопов'язаних образів, асоціацій, думок, що утворюють нові сукупності знання, є індивідуальність, суб'єктивність, – характеристики, особливо цінні у творчості митця та мистецтві загалом. Психологи вважають, що появі осяянь сприяє зміна діяльності людини, відхід від життєвих стереотипів, відсторонення від предмету внутрішньої уваги. До технологій активізації свідомості привертає увагу також і педагогіка. Теорія інсайту, в якій В. Келлер обґрунтував механізм симультанного встановлення зв'язку між думками та одномоментного віднайдення рішень [9, с. 193], стосується фахової психології митців і не може ігноруватися у мовній навчальній взаємодії зі здобувачами ЗВО мистецьких освітніх напрямів. На

нашу думку, лінгводидактична практика у музичному ЗВО має стати полем досліджень специфічних способів професійного образного мислення з використанням лінгвопсихологічних та семіотичних методик.

Дослідження психології безсвідомого підтверджують, що одномоментне віднайдення рішення лише видається раптовим, насправді ж воно є результатом тривалої прихованої, позасвідомої мозкової діяльності. Вивчаючи роботу людської свідомості, К.-Г. Юнг дійшов висновку, що у сприйнятті реальності людина «ніколи нічого повністю не сприймає та ніколи нічого повністю не розуміє. Вона може бачити, чути, сприймати смак, але наскільки далеко вона бачить, як добре вона чує, що каже їй смак, залежить від кількості та якості її відчуттів. Вони обмежують сприйняття навколишнього» [10, с. 12]. За межею, куди не сягає усвідомлене знання, зростає значення символів, починає діяти психологічний механізм надання знакам символічного смислу. Найпростішими, на думку вченого, є «впізнавані, загальновживані знаки, які лише позначають об'єкти». Складнішу реакцію викликають знаки, «відомі з повсякдення, котрі, проте, до свого звичайного смислу набувають також специфічного, додаткового». Вони містять «щось неясне, невідоме або приховане від нас», натякають на «якесь значення, більше за очевидне і безпосереднє» [10, с. 10]. Людина мимоволі визнає існування об'єктів, які неможливо «визначити чи до кінця зрозуміти». Доторкаючись до них, свідомість наштовхується на «широкий «безсвідомий» аспект, до кінця не з'ясований і не прояснений і відчуває необхідність з'ясування неясного [10, с. 11].

Теза про можливість осягнення невідомого як у раціональних розмірковуваннях, так і через символічні образи видається нам особливо важливою для лінгводидактичної взаємодії зі здобувачами-музикантами, наділеними специфічно налаштованим професійним мисленням. Досвід лінгводидактичної практики у немовному ЗВО змушує констатувати, що для більшості іноземних здобувачів-музикантів таким не пізнаним до кінця, не засвоєним глибоко залишається значний обсяг культурологічного матеріалу, включеного до курсу мовної дисципліни. У пошуках вирішення проблеми ми здійснили спроби інтегрувати теми, складні для логічного вербального сприйняття іноземців, з певними знаковими системами, надаючи їм шанс запасти у пам'ять і стати надалі елементами асоціативного мистецького мислення. На цьому навчально-методичному шляху нами випробовувалися семіологічні інструменти, при-

значені для аналізу мови як системи знаків і символів, для пізнання їхніх значень та структури, а також для комбінування їх у процесі мислення та комунікації.

Наведемо приклад урахування специфіки мистецького фахового мислення, здійсненого через інтегрування лінгвопрагматичного, культурологічного та семіотичного підходів у мовному навчанні іноземців музичних спеціальностей ОНМА імені А. В. Нежданової. Маючи на меті активувати образне мислення у засвоєнні українознавчого матеріалу, ми звернулися до постаті Григорія Сковороди. Вибір був мотивований новітніми біографічними, історіо- та філософськими дослідженнями, у яких обґрунтовано концепцію несистемності сквородинівської філософії. На початку XXI сторіччя науковці витракували непослідовність, імпульсивність, рухливість не як ваду, але як перевагу багатогранного обдарування, у якому єдність художнього та філософського мислення виявилися завдяки образності та алегоричності [12]. Аналіз інтелектуального стилю видатного поета-філософа довів переважання у ньому образного типу мислення над понятійним, – саме ця особливість прогнозувалася нами як сприятливе психологічне підґрунтя навчальної комунікації у мистецькому середовищі.

Основні семіотичні інструменти взаємодії з мистецькою аудиторією ми знайшли у знаковій системі, розробленій творчим колективом у рамках проєкту «Світ Сковороди» [13]. Вивчений розробниками сучасний комунікативний контекст дозволив їм обґрунтувати основні ідентифікатори видатної особистості та вибудувати її візуальний світ через три компоненти – парсуну, атрибути життя та створені поетом-філософом образи. Ключовим у звертанні до іноземних студентів-музикантів став символізований портрет Сковороди, що поєднав індивідуальні риси, засвідчені прижиттєвим портретом поета, і властиві для парсун XVIII сторіччя соціальні риси. Такі автологічні знаки, як доведено психосеміотикою, беззаперечно ототожнюються із зображуваным суб'єктом. Проте, крім здатності слугувати основою та центром висловлювання, давати уявлення про властивості одиничного, портрет, відповідно до знакової морфології, створює підстави для розширення його змісту. Тому другим і третім компонентами візуальної ідентифікації українського подвижника виступили образи та предмети, що мають власний зміст і вищий сенс. Впізнаваний фіксований силует філософа оточено змінними комбінаціями зображень персонажів (бджола, жайворонки, вовк) та атрибутів життя мандрів-

ного філософа (сопілка-флейта, годинник, торбинка). У сприйнятті студентів-музикантів такий візуальний комплекс став новим образним висловлюванням, у якому головний, автографічний знак доповнювався знаками метаграфічними, призначеними для узагальнення змісту одиничного, надання йому нової якості – символічної, алегоричної, понятійної. На цьому етапі особливу роль у взаємодії зі студентською мистецькою аудиторією відіграв смисл графічних образів, натяки на ідею, що прямо не називалася, але мала на увазі, конкретно-чуттєві знаки із зумисно прихованим значенням, підтекст, що вів до розуміння макро- і мікрокосму Сковороди. У підсумку, всі візуальні образи сприймалися як елементи єдиної знакової системи з якостями картинності, конкретності, місткості, змістовності, емоційності. У взаємопов'язаності вони слугували звертанням до студентів-співрозмовників, виклику їх на розмірковування та комунікування.

Вдаючись до інтегрування лінгвопрагматичного, культурологічного та семіотичного підходів, ми спиралися, найперше, на здатність аудиторії до мистецького мислення, яке прагне «в усіх своїх повідомленнях поєднати відтворювану конкретність світу з тими чи тими його узагальненими сенсами», намагається «обов'язково надати конкретності універсального характеру», «поєднати той чи той фрагмент світової – природної чи людської – дійсності з універсальними значеннями» [1, с. 380]. Аби досягнути розуміння здобувачів-музикантів ми активували їхнє образне сприйняття та творчу уяву, привернули увагу до самого процесу мислення та кожного його етапу, унаочнили способи творчого мислення, скориставшись айденітикою Григорія Сковороди. Функційне призначення використаної нами знакової системи полягало у моделюванні процесу образного розмірковування, стимулюванні мистецького мислення у ході навчальної мовленнєвої комунікації.

Відповідно до семіології, завдання знакових систем полягає у кодуванні та передачі інформації. Процес декодування знаків є вторинним і пов'язаний з нейрофізіологією пізнання. Сфера зворотної трансформації знаків є досі недослідженою і, як припускають психологи, стосується вивчення значних інтелектуальних зусиль, необхідних для розуміння невідомих явищ. Тому перспективне продовження теми вбачаємо у дослідженні процесу декодування іноземцями, які здобувають вищу музичну освіту, образів як елементів візуальних знакових систем у контексті навчального курсу «Українська мова як іноземна за професійним призначенням».

Висновки та перспективи. Аналіз психолого-педагогічних джерел дає підстави стверджувати, що розвинене професійне мислення належить до головних структурних утворень професіоналізму. Обґрунтовуючи залежність ефективного мовного навчання у ЗВО від специфіки фахових мисленнєвих процесів, робимо висновок про те, що підготовка здобувача до професійної діяльності у галузі мистецтва реалізується не лише у процесі фахового, але й усього гуманітарного, зокрема мовного, навчання. Передумовою лінгводидактичної практики у вищих мистецьких галузях висуваємо врахування особливостей понятійного та образного мислення. Доводимо методологічне значення теорії невербального мислення для лінгводидактичної практики у мистецькому ЗВО. Шляхом аналізу багатокомпонентних образних мисленнєвих процесів виділяємо їхню здатність узагальнювати, абстрагувати, формувати вербальні поняття, а також використовувати символи й активно оперувати образами. Обстоюємо лінг-

водидактичні можливості спонтанних мисленнєвих процесів, притаманних мистецькій творчості, та роль у них знаків символічного смислу. Викладаючи результати власного навчально-методичного досвіду в інтегруванні лінгвопрагматичного, культурологічного та семіотичного аспектів лінгводидактичного процесу, доводимо значення опори на специфіку невербального фахового мислення. Демонструємо спроможності семіологічних інструментів, призначених для комбінування мисленнєвих та комунікативних знаків, у мовному навчанні іноземців музичних спеціальностей. На прикладі використання елементів айдентики, зокрема «Світ Сковороди», у лінгводидактичній практиці показуємо дієвість знаків-символів як стимулів асоціативного мистецького мислення. Висловлюємо переконання, що складні проблеми практичної професійно спрямованої лінгводидактики знайдуть вирішення з урахуванням специфіки мислення у конкретній фаховій сфері та з опорою на досягнення сучасної гуманітаристики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Філософський енциклопедичний словник. За ред. В. І. Шинкарука. Київ: Абрис, 2002. 751 с.
2. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків : Прапор, 2007. 640 с.
3. Щербан Т. Д. Мисленнєва активність фахівця у процесі розв'язання задач. *Технології розвитку інтелекту*. 2015. Т. 1. Вип. 9. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tri_2015_1_9_12 (дата звернення: 12.11.2024).
4. Самойленко О. І., Осадча С. В. Музична семіологія як актуальний напрям теорії мовної свідомості. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/download/60/1097/2401-1?inline=1> (дата звернення: 03.11.2024).
5. Самойленко О.І. Психологія мистецтва: сучасні музикознавчі проєкції: монографія. Одеса : Гельветика, 2020. 236 с.
6. Загнітко А. П. Лінгвопарадигмальні концепції і технології дослідження сучасного синтаксису: типологічні вияви. *Методи лінгвістичних досліджень* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Слов'янськ : СДПУ, 2010. 262 с.
7. Сокальська В.Ф. Музичне мислення як одна з компетенцій професійної компетентності майбутнього вчителя музики. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/6469/1/F_Sokalska_SNMI_1_IS_UKKUBG.pdf (дата звернення: 17.12.2024).
8. Jerry A. Fodor. *Internet Encyclopedia of Philosophy*: веб-сайт. URL: <https://iep.utm.edu/fodor/> (дата звернення: 09.11.2024).
9. Панчук Н.П. Порівняльна психологія: навч. посіб. Кам'янецьПодільський : Медобори-2006, 2019. 206 с.
10. Юнг К.-Г. Архетипи і колективне несвідоме. Пер. з німецької Катерина Котюк; наук. ред. укр. вид. Олег Фешовець. Львів : Астролябія, 2018. 608 с.
11. Кралюк Петро. «Незвична» філософія Григорія Сковороди. *Національний університет «Острозька академія»*: веб-сайт. URL: <https://www.oa.edu.ua/ua/info/news/2012/11-22-1> (дата звернення: 05.10. 2024).
12. МКІП презентувало брендинг проєкту «Світ Сковороди». *Урядовий портал* : веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/mkip-prezentovalo-brening-proektu-svit-skovorodi-ta-plani-shchodovidznachennya-300-richchya-filosofa> (дата звернення: 01.12 2024).